

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

710020

BORGERDYDSKOLEN PAA CHRISTIANSHAVN.

1859.

NOGLE PRAKTISKE SPØRGSMÅAL I SPROGSTRIDEN.

NOGLE
PRAKTISKE SPØRGSMAAL
I SPROGSTRIDEN.

INDBYDELSSESKRIFT

TIL

AFGANGSPRØVERNE FOR STUDERENDE OG REALDISCIPLER

OG AARSPRØVEN

I BORGERDYDSKOLEN PAA CHRISTIANSHAVN,

fra 30te Juni til 7de Juli og fra 18de til 21de Juli 1859.

UDGIVET TILLEGEMED SKOLEEFTERRETNINGER

AF

Prof. MARTIN HAMMERICH,

SKOLENS FORSTANDER.

KJØBENHAVN.

LOUIS KLEINS BOGTRYKKERI.

NOGLE PRAKTISKE SPØRGSMAAL I SPROGSTRIDEN.

(Meddeelt i „Fædrelandet“ for 20de og 29de Decbr. 1858
og 10de Januar 1859).

I.

Under de Forhandlinger om Sprogunderviisning, som her i Bladet føres for en større Læsekreds og med Indlæg fra flere Sider end sædvanlig, har Hr. Overlærer Lefolii i Nr. 264 henledet Opmærksomheden paa et Hovedpunkt, som før kun var berørt i Forbigaaende, nemlig om Modersmaalet som Gjenstand for den første, indledende Underviisning i Grammatik. Han gennemgaaer de Betragtninger, der ere gjorte gjældende mod en saadan Brug af Modersmaalet: at der først gennem fremmede Sprog vaagner Trang til grammatisk Oplysning, — at Dansk, som de fleste nyere Sprog, ikke har Former til at gjøre de sproglige Grundforhold haandgribelige, — at Modersmaalet som vort uvilkaarlige Opfattelses- og Meddelelsesmiddel lider ved tidlig at gjøres til Gjenstand for grammatiske Abstractioner. Mod den første Betragtning indvender han, at vi jo dog ellers ikke følge den Lov „først at bibringe Barnet et bestemt Underviisningsstof, naar han ved egen Reflexion er bleven vakt til at føle Trangen dertil“: vi afvente ikke nogen

saadan Trang til Skrivning og Regning, Naturhistorie, Historie osv. Ganske vist! Men Dansk Grammatik skal jo netop ikke være noget „Underviisningsstof“, men en Paa-
viisning af Lovene i et allerede givet Stof, kun saaledes givet, at Ingen af sig selv spørger efter disse Love, men blot følger dem: det er det Unaturlige ved Faget. Og hvad de andre Lærefag, fremmede Sprog, Historie, Naturhistorie, angaaer, kan jeg ikke see rettere, end at man maa lægge an paa ikke at komme med sine Oplysninger, før der bliver Trang til dem. Man meddeler fra først af, eller skulde meddele, Kjendsgjæringer: dem følte der maaskee ingen Trang til; men naar disse ere indprentede i en vis Mangfoldighed, opstaaer der en dunkel Anelse om deres Love og Sammenhæng og dermed tillige en Trang til veiledende Forklaringer eller Sammenstillinger; begynder man f. Ex. det første fremmede Sprog uden Grammatik, med Oversættelse og Gjenoversættelse, vil der lidt efter lidt komme grammatiske Forespørgsler af sig selv. Dette er forøvrigt et Underviisningsspørgsmaal, der i sin Almindelighed neppe vil kunne blive tilbørlig drøftet under den nærværende Forhandling; men man vil idetmindste see, hvad der menes med, at Modersmaalet i 10.—12 Aars Alderen ikke vækker Trang til grammatisk Oplysning. Den næste Betragtning, angaaende det danske Sprogs Formbygning, er i sig selv af underordnet Betydning: Tydske og Islændere skulle heller ikke gaae ud fra deres egne Sprog, uagtet de ere fornrigere. Den sidste og vigtigste Betragtning, angaaende Modersmaalet som uvilkaarligt Meddelelsesmiddel, synes at trænge til en fuldstændigere Udvikling, end der hidtil har været Leilighed til, ligesom den ogsaa naturlig fører ind paa de nærmeste praktiske Spørgsmaal. For det Første gjælder

det om, hvorledes man er kommen til, som det smukkest hedder, at „lægge Modersmaalet til Grund for hele Sprogunderviisningen.“

I Christiern Pedersens, Vedels, Kingos, Holbergs Aarhundreder, da Skolen noiedes med de døde Sprog, og endnu efterat et Par af de levende vare komne til, begyndte man Sprogunderviisningen med Latin, og Latinen med: Nominativ mensa, Genitiv mensæ; hvad Nominativ og Genitiv vil sige, blev maaskee oplyst leilighodsviis; hvis ikke, maatte Disciplen senere slutte sig dertil fra Oversættelsen, og under Tydning og Stiiløvelse fik han lidt efter lidt Begreb om de forskjellige Ordclasser, Bøiningsformer, Sætningsdele og Vendinger i Talen, en Indsigt, der middelbart kom de øvrige Sprog, ogsaa Modersmaalet, tilgode. At det gik baade langsomt og usikkert med denne Sprogphilosophi, naar Enhver selv skulde klare den for sig, gennem et Sprog, saa fremmed og vanskeligt som det latinske, er begribeligt. Da man nu i Forløberen for vor sidste Skolereform, den „provisoriske Underviisningsplan“ af 1845, gik ind paa at opsætte Adskillelsen mellem Studerende og Ikkestuderende og dermed Underviisningen i Latin i to Aar, fandt man saameget mere Anledning til at indføre en forberedende almeen-grammatisk Underviisning, som kunde oplyse de for enhver Sproglære fælleds Grundbegreber og indøve de Kunstord, der tjene til at skjelne dem. Men skulde man til deslige grammatiske Forstandsøvelser endnu benytte et fremmed Sprog, kun nærmere beslægtet — Tydsk, Engelsk, Islandsk. — eller sit Modersmaal?

I en af vort Underviisningsvæsen velfortjent Skole (Prof. Mariboos Realskole) var dette Spørgsmaal allerede dengang besvaret til Gunst for Modersmaalet; hvorvidt der

havde været nogen Tvivl at overvinde, og om methodiske eller fædrelandske Hensyn havde havt mest Indflydelse paa Valget, er mig ubekjendt. At man i Tydskland for længere Tid siden var kommen til, efter samme Grundsætning, at spinde de grammatiske Begreber ud af sit tydske Modersmaal (K. F. Becker o. Fl.), synes, imod Sædvane, ikke at have medvirket til at skaffe den nye Grundsætning Indgang hos os. Imidlertid er dette vanskeligt at vide, da den gik igjennem som Noget, der fulgte af sig selv. Den blev slaaet fast ved den „provisoriske Underviisningsplan“ af 1845, hvor det i § 4 hedder, at Underviisningen i Dansk „har til Formaal, deels igjennem dette Sprog at bibringe Disciplene de almindelige grammatikalske Begreber, deels“ osv. Om Tydsk hedder det i samme §: „Underviisning gives i dette Sprog ved Siden af Dansk“, en dunkel Yttring, der ifølge Planens Motiver (S. 727) gaaer ud paa, at Tydsk skal tjene til at „lære og øve Disciplene i at opfatte den noget afvigende Anvendelse af de grammatisko Regler paa tvende Sprogforhold.“ Underviisningsplanen af 13de Mai 1850 henlægger Udviklingen af almeen grammatiske Forestillinger særlig til Tydsk som det „første fremmede Sprog“, der læres. Men efter mange samstemmende Udtalelser (sidst „En Lærers“ i Nr. 257) maa man antage, at Underviisningen i Reglen gaaer efter den „provisoriske“ Plan, og at saaledes 10—12 Aars Børn forberedes til sproglig Bevidsthed ved en grammatisk Behandling af deres eget Modersmaal. Dette gjælder ikke blot om lærde Skoler, men ogsaa om Borgerskoler, ikke blot om Drengeskoler, men ogsaa om Pigeskoler, ikke blot om de danske Skoler, men, saavidt man kan skjønne, endnu mere om de norske.

Siden Modersmaalet er blevet Skolernes som Universitetets og Litteraturens eneste Meddelelsesmiddel, er det derved selv blevet et staaende Formaal for al Underviisning: ethvert Skolefag, Religion, Naturhistorie, Geographi osv., har sin Kreds af Forestillinger at klare, og med Forestillingen tillige den tilsvarende danske Gløse eller Sætning; ogsaa ved Sprogunderviisningen kunne vi ikke analysere nogen Sætning i fremmede Sprog, uden at Modersmaalet staaer bagved; thi at forstaae den, vil netop sige, at dens Tanker fremstille sig for os i det Sprog, hvori vi selv tænke. Det er her bestandig ved Reflexlys, at Modersmaalet bliver oplyst. Men noget ganske Andet er, at gjøre det umiddelbart til Skive for sproglig Oplysning. Vi skulle i det Følgende berøre Savnet af Hjælpemidler til en fuldstændigere Tilegnelse af Modersmaalet paa Skolens høiere Trin. Paa det nederste Trin, hvorom der nu er Tale, er Hensigten med dansk Sproglære og Analyse tydeligt nok ikke at lære Dansk, men ved en Betragtning af Modersmaalet at lære Sprog. Denne Hensigt er ligefrem udtalt i den provisoriske Plans Motiver (S. 727), hvilke, i Modsætning til at benytte Latinen som „det første Middel til Eftertanke over Sprog, sproglige Forhold og Former“, prise „Anvendelsen af Modersmaalet, der, idet Disciplen allerede kan det, paa den naturligste Maade frembyder Middel til, uden at Opmærksomheden adspredes eller betynges ved en anden Gjenstand, at bibringe ham Begyndelsesgrundene i Grammatik.“

Er dette nu virkelig den „naturligste Maade“ og ikke tvertimod den unaturligste? Man tager en dansk Sætning, ligegyldigt, om det er en Løgn eller en Sandhed; det gjælder blot om at skjelne det, hvorom Noget udsiges, fra det,

der udsiges derom, Subject eller Grundord fra Prædicat eller Omsagn, at sortero de enkelte Ord efter deres Classer o. desl. Det kunde man uden Skade gjøre, for en Gang eller to, men saa var det snart glemt igjøn; det or Begyndere, der skulle lære det; det maa gjentages de hundrede Gange og indøves. Hertil kan man da enten bruge særegne Exempelsamlinger, systematisk ordnede, det vil sigo uden Hensyn til Meningen, kun efter Taledele og Ordfoining: „Hvem har opdaget Amerika? Blæk er sort. Er Morderen halshugget? Glem ikke dine Brillor!“ Deslige Sætninger plukkes op, og dette er den mest methodiske Fremgangsmaade, vel bekjendt fra Læsebøger i fremmede Sprog: jo piquantere Exempler, des mindre Søvnighed. Men da nu en Indfødt ikke godt kan holde sine Tanker fra Amerika, Blæk, Halshugning, bliver han or i Hovedet ved altfor mange saadanne løse Sætninger. Mindre fortunlet, skjøndt ogsaa mindre oplagt til Analysoring, bliver han, naar der er Samling i Talen.

Kommer hid, I Pigor smaa!
Strengen vil jeg røre.

„Subject?“ Strengen — nei, jeg; Prædicat er: vil røre.
„Hvad vil jeg røre?“ Strengen. „Strengen er Object.“

Taarer skal i Øiet staae,
Naar min Sang I høre.

For- og Eftersætning! Ord af mangehaande Classer! Enkeltal og Fleertal! Det er det, der hører til at indøve de grammatiske Grundbegreber; det er det, man raaber paa; det er det, der skal trøste Grundtvig og N. M. Petersen under deres Angst for en methodisk Forvanskning af Modersmaalet. Er det ikke utroligt?

Det forekommer mig, at der er noget for Følelsen Oprendende ved en saadan Brug af Dansk imellem Danske. Og hvorfor? Fordi Dansk er vort Modersmaal, vort levende Sprog, hvori Indhold og Taleform ere som Sjæl og Legeme, der først skilles ved Døden. Fordi vi især i Barndommen ikke kunne øves i at see bort fra det, der siges, og see hen til, hvorledes det siges, uden at Øvelsen tærer paa Modersmaalets Livstraad. Der er her ikke Tale om Sprogrenhed eller Sikkerhed, men om hvad der er vigtigere, en uforstyrret Besiddelse af Modersmaalet som det Sprog, hvori Ordet, idet det høres eller læses, skal være Tanke, og Tanken, idet den vaagner, skal være Ord. Dets første Anfægtelse er disse grammatiske Øvelser i Ligeegyldighed for Ordet; den næste er de stilistiske: „at efterligne bestemte Sætningsmønstre, anbringe opgivne Talefigurer, udtrykke een og samme Forestilling paa forskjellige Maader, sonderlemme en Tanke efter et foreliggende logisk Schema“ osv. Jeg veed ingen anden Trøst herimod, end den paa al aandelig som legemlig Mishandling anvendelige Trøstegrund: det holder man vel ogsaa ud.

Gid flere Stemmer vilde hæve sig mod hvad jeg, efter gjentagen og mangeaarig Overveelse, maa ansee for en uforsvarlig Omgang med Modersmaalet; af de nu foreliggende Skolespørgsmaal er der neppe noget, der bedre egner sig til offentlig Drøftelse. En Yttring i denne Retning forekommer i Conferentsraad Madvigs første Stykke (Nr. 248), hvor han omtaler den „besynderlige Misforstaaelse hos Enkelte, naar de troe, at der vises Modersmaalet mindre Ære og Opmærksomhed, fordi man ikke behandler det som et fremmed Sprog, og igjennem det søger at fremkalde hos Drengen en Reflexion, hvortil der

ikke er naturlig Anledning.“ Men i Henhold hertil, seer jeg ingen Grund til med Madvig og Funch (Nr. 246) at lægge nogensomhelst Vægt paa, i de nederste Classer at have samme Lærer i Modersmaalet og i Tydsk. Allerede paa det nederste Trin kræver dansk Læsning, Gjenfortælling og de fleste derhen hørende Meddelelser eller Anviisninger særegne Gaver og Interesser, ganske forskellige fra Sprog-lærerens; om netop Læreren i Tydsk tillige har Gave til at undervise i Modersmaalet, bliver, synes mig, et reent personligt Spørgsmaal.

II.

Grundsætningen for den første Sprogunderviisning har jeg ved en tidligere Leilighed søgt at antyde ved to Ønsker, nemlig „at ikke Modersmaalet, men et nærliggende fremmed Sprog bliver den umiddelbare Gjenstand for almeengrammatiske Øvelser og Udviklinger, og dernæst, at man overhoved ikke gjør formeget ud af den sprogvidenskabelige Defineren og Katechiseren, paa Skolens lavere Trin.“ Men hvilket af de nærliggende fremmede Sprog skal man i denne Forstand tage til (Grammatikprog? eller med andre Ord: hvilket er det rimeligt at læse først? thi som fremmed Sprog vil det da snart gjøre Krav paa Grammatik. Der kan af nærbeslægtede Sprog være Valg imellem Tydsk, Engelsk og Islandsk.

Islandsk (Oldnordisk, Oldnorsk) har det Fortrin, som Skolesprog betragtet, at have de grammatiske Grundforhold fuldstændigere udprægede i tilsvarende Former; det forbinder dermed det væsentlige Fortrin, at være Grundprog for vort Modersmaal: ved Ordforraad, Ordform og Ordfoining saavel som ved Indholdet af de Skrifter, hvortil

det aabner Adgang, fører det os til Grundlaget for den nordiske Cultur, ligesom Latin og Græsk føre os til Grundlaget for den fleersidige og rigt udviklede europæiske Cultur. At nu ogsaa her som ved den classiske Oldtid det Sproglige ikke skulde dyrkes uden i Sammenhæng med det Litterære og det Historiske, hører til den nødvendige Udvikling af Grundtanken og synes at være erkjendt af dens Talsmænd. Vilde end Vanskelighederne med de forskjellige Sæt Bøiningsmaader — en stor Vanskelighed for os — og med den noget afvigende Talebrug en Tid lang trække Opmærksomheden hen paa Sproget som Sprog, saa gaaer det jo ligesaa med Latin og Græsk: det er først i øverste Classe, at man rigtig lønnes for sit Arbeide med at faae Bugt med det Sproglige, et Arbeide, der forresten lige fra først af bidrager til at udvikle Ordets Kunst og med vort eget Stammesprog som Gjenstand kunde bidrage dertil fra en ny Side. Men at faae Islandsk optaget saavidt, at vi nogenlunde føres ind i og finde os tilrette i den nordiske Oldtid ligesom i den classiske, ved egen opmærksom Betragtning af nogle af dens Mindesmærker, er der under de givne Forhold ikke at tænke paa. Jeg vil ikke tale om, at man endnu hverken har et tilstrækkeligt Udvalg af Lærere eller de nødtørftige litterære og kulturhistoriske Hjælpenidler for dem, og ikke engang en Ordbog. Men hvor fik man Plads til dem, om man havde dem, nu da den lærde Skole er bleven høiere Realskole tillige (høiere end den egentlige saakaldte Realskole), og da Tanken om en Deling paa øverste Trin — med de sproglige, historiske og litterære Fag som Hovedfag i den ene Afdeling, og de fysisk-mathematiske som Hovedfag i den anden Afdeling — da Tanken herom endnu ligger i Svøbet? Ja,

rives der ikke endnu bestandig ned paa den Fløi af Skolen, hvor det nye Fag skulde boe, tildeels af de samme Hænder, der frede og hæge om det? Paa øverste Trin har Islandsk sin Adkomst, og der maa den gjøres gjældende: der vil det komme, naar de polytechniske Fag give Plads og den polyhistoriske Haandbogslærdom lidt efter lidt finder sine Grændser. Hvad der kunde medtages paa et Mellemintrin, enten efter Leilighed, ved Underviisningen i Modersmaalet, eller særskilt og da, som før er skeet, ved Udenomslæsning, udenfor den faste Læreplan, bliver enten kun Lidt eller kun for en lille Kreds af Frivillige. Men selv naar Islandsk var et staaende Fag, blev det neppe nogensinde at optage paa Skolens nederste Trin, ikke alene fordi Befolkningen vilde studse ved nu igjen at møde et af de døde Sprog (thi Ny-Islandsk har Ingen foreslaaet) i de Classer, som den lærde Skole saavidt muligt skal have tilfældes med Borgerskolen, men ogsaa fordi Slægtskabet med Dansk bliver til ulige større Lettelse og netop derved mere vækkende for ældre Disciple end for yngre, og fordi Egenhederne ved Islandsk som gammelt Sprog give det noget Fremmed, som i Smaaclasserne gjør det forholdsvis vanskeligere end et af de levende Sprog.

Til de Sprog, der kunde og burde læres i lærde Skoler, ligesaavel som i Borgerskoler og Pigeskoler, regner jeg Engelsk. Hvad der taler for at lære Tydsk og Fransk, som det nyere Europas Cultursprog, gjælder i vore Dage ogsaa om Engelsk; at det ved Litteraturens gjennemgaende Præg af sund Sands og allerede ved Stil og Sprogfarve har noget saa hjemligt for os, som om Dansk var voxet op sammen med Engelsk, ikke med Tydsk og Fransk, gjør det saameget unaturligere, om vor studerende Ungdom frem-

deles skal være udelukket fra den engelske Litteratur; at den er det, og hvormeget Savnet af Skolens Bistand til at komme over Begyndelsesgrundene i Sproget har bidraget hertil, veed Enhver af egen Iagttagelse. Vanskeligheden ved at skaffe Lærere (Provis. Plans Motiv. S. 730) kan der ikke lægges Vægt paa siden den nye Ordning med en Sidegreen af Realeclasser, hvor Engelsk er Underviisnings- og Examensfag. Vanskeligheden ved i Skoleaarene at lære et levende Sprog mere er heller ikke stor, naar det, som her, kun gjælder om at kunne læse og oversætte, og naar Sproget er saa let som Engelsk for Danske, og naar endelig Sprogunderviisningen har og beholder en saadan Støtte, som den for Studerende har i de gamle Sprog. Tilmed er der indenfor samme Faggruppe Noget at afknappe, ikke, som i Norge begyndt, i Latin eller Græsk — thi det er „grundig Læsning af Classikerne, som paa engang skal underbygge den sproglige, den litteraire og den historiske Underviisning“ — men i Tydsk, hvorom nedenfor. Forholder nu Alt dette sig saaledes, saa følger deraf, at Engelsk baade kan og bør tages med i de lærde Skoler*). Men til at være første fremmede Sprog og som saadant første almindelige Grammatikprog, egner det sig langt mindre end Tydsk. Udtalen eller Stavemaaden, med dens forskellige Egenheder, trækker længe Opmærksomheden til sig; ligeledes de fremmede romanske Bestanddele, afstumpede fra Fransk og Latin; endelig har Engelsk næsten ingen Former til at anskueliggjøre de grammatiske Grundforhold:

*) Med Hensyn til Afgangsprøven vilde jeg, som den paalideligste og for Underviisningen heldigste Ordning, foreslaae, at der i Engelsk (og ogsaa i Fransk) blev, ligesom ved Real-Afgangsprøven, taget Stykker til Oversættelse dels af noget forud Læst og Opgivet (et Par hundrede Sider), dels af en Bog, der ikke var læst

det er saameget lettere at lære, men saameget vanskeligere at lære Grammatik af.

Vort nærmeste Frændesprog udenfor Norden, det Tydske, som ikke ifølge den nye Underviisningsplan, men længe før har aabnet Rækken af de fremmede Sprog i vore Skoler, er „belemret“ med Bøiningsformer, svarende til de væsentlige Led i en Sætning; det har saamange Sæt Former for Kjøen, Tal, Forhold, i Navneord, Kjende- og Tillægsord, at det ligefrem paakalder Grammatikens Hjælp, naar man skal finde Rede i dem. Her bliver der uvilkaarlig Anledning til lidt efter lidt at opløse det sproglige Udtryk i dets Bestanddele, forklare Sætningslærens og Formlærens Hovedbegreber, indprente de Kunstord, der tjene til at fastholde dem (Prædicat eller Omsagn, Adjectiv eller Tillægsord osv., for det Meste dobbelte Navne) og øve i en færdig Forstaaelse og Anvendelse af disse Kunstord som Redskaber for al grammatisk Meddelelse. Ved Hjælp af Grammatik finder Begynderen sig tilrette i Tydsk, ved Hjælp af Tydsk i Grammatik, det Ene med det Andet.

At nu Tydsk, fordi det bruges til Stof for de første almeengrammatiske Øvelser og Abstractioner, skulde blive anset for bedre Sprog end Dansk, ja for „det ypperste“, er der ingen Fare for. Da man ved de indledende Forklaringer, baade for Nemheds og Vitterligheds Skyld, jevnlig kommer til at beraabe sig paa Exempler ogsaa fra Modersmaalet, og ved Indøvelsen — den grammatiske Optrevling af tydske Læsestykker — bestandig maa have sikkert sig, at Sætningerne og deres enkelte Ord forstaaes, altsaa samtidig tænkes paa Dansk, vil neppe Nogen falde paa en saa besynderlig Slutning. Den bliver urimeligere med ethvert nyt Sprog, der optages til analytisk Behandling, Fransk,

Engelsk, Latin osv.; den bliver tilsidst umulig, naar man kommer til den danske Sproglære og i denne gjenfinder alle de grammatiske Bestemmelser, der gjælde for Sprogene overhoved, ved Siden af de særegne, som her blive den egentlige Gjenstand for Iagttagelse og Oplysning. Derimod kunde det fra en anden Side være misligt at begynde med Tydsk, nemlig paa Grund af Sprogets farlige Slægtskab med vort Modersmaal. Som af H. V. R. (i Nr. 280) og tidligere af Madvig (i Nr. 248) fremhævet, ligger Faren ikke i, at man lærer Grammatik ved Hjælp af Tydsk — thi den almindelige Grammatik er som saadan uskadelig, og den særlig tydske smitter ikke af paa vort Sprog, — men den ligger simpelthen i, at man læser og skriver Tydsk, læser det allerede i Smaaclasserne og altsaa i den letnemmeste Alder bliver udsat for at forsee sig paa den tydske Sprogbrug, enten saaledes, at de Gloser, Talemaader, Afledninger, som Dansk har tilfælleds med Tydsk, skyde de renere nordiske tilside, eller endog saaledes, at man glider ind i uforsvarlige Germanismer og faaer det Danske fortydsket i Stedet for det Tydske fordansket. Denne Fare er virkelig tilstede, ikke som ved Analyseringen af danske Sætninger, hvor den hele Grundbetragtning af Modersmaalet forvanskes, men i Form af mulige Forvanskninger i det Enkelte. Tillykke kan Underviisningen i Tydsk, netop i de lavere Classer, hvor Læreren har den ganske i sin Haand, ligesaa godt hjælpe til at afværge som til at udbrede den snigende Fortydskning, der ikke er kommen fra Skolen og endnu mindre slipper med Skoleaarene, — og tillykke ligger det i den tydske Underviisnings egen Interesse, at holde Modersmaalet og dets Sprogbrug i Hævd. Naar jeg ved Oversættelse eller Gjenoversættelse skal lære Tydsk,

som jeg ikke kan, ved Hjælp af Dansk, som jeg kan, saa beder jeg om de danske Ord, der bedst give mig Meningen af de tyske; naar jeg i deres Sted faaer saadanne, der ligne i Lyd, men afvige i Betydning, saa lærer jeg saameget daarligere Tydsk: „schönes Wetter“ er paa Dansk „smukt Veir“, „quälen“ er „plage“ og ikke „qvæle“, „Zwiebeln“ er undertiden „Svibler“ — det bliver Botanikerens eller Gartnerens og ikke Skolens Sag at skaffe dem et andet Navn paa Dansk — og undertiden er det „Log“. Saaledes med de enkelte Ord, saaledes med Talemaader og Vendinger. Hvad der frister til at oversætte efter Ordlyd og Grundbetydning i Stedet for efter Sprogbrug, er en utidlig Lyst til at gjøre det fremmede Sprog lettere, end det er. Denne Fristelse staaer i ligefremt Forhold til Sprogenes Slægtskab og er altsaa for os Danske stærkere ved Tydsk end f. Ex. ved Latin; men den staaer i omvendt Forhold til Disciplenes Alder: den er derfor svagest netop i Smaaclasserne. Jo ældre vi blive, des mere trænge vi til at have noget Bekjendt at holde os til, og des bedre vide vi at hjælpe os frem ved det; Smaabørn opfange et fremmed Sprog i utrolig kort Tid, de tage det Nye som Kjendsgjæringer, og ligesom de have ringe Vanskelighed ved det heelt Fremmede, have de igjen ringe Lettelse ved det halv Bekjendte: en lille Afvigelse i Udtale eller Betoning gjør det indtil videre ukjendeligt for dem. Overgangen mellem disse to Maader at lære Sprog paa skeer, under Udviklingen fra Børn til Voxne, Aar efter Aar. Men deraf følger, at der paa Skolens nederste Trin er forholdsviis mindst Fristelse for Læreren til ved Oversættelsen fra Tydsk paa Dansk at gribe de Ord, der efter Stamme og Afledning ligge nærmest, istedenfor dem, der passe bedst

efter Bemærkelsen, og mindst Fare for, at Disciplene skulle gjøre det paa egen Haand. Hvad der, Skolen velkommende, kan vække Betænkelighed paa Modersmaalets Vegne, er Omfanget af den tydske Underviisning, men ikke dens Fordeling og Behandling og allermindst dens Anvendelse til at lære Begyndelsesgrundene af Grammatik.

At der skal læres Tydsk i Skolen, ere Alle enige om. At det længe er blevet godt lært udenfor Skolen, derom vidner ikke blot vort Modersmaals Udvikling som Sprog, men ogsaa vor Litteratur, den prosaiske endnu mere end den digteriske: Formløsheden ved den tydske Videnskab -- en Litteratur af Forarbejder -- har kjendelig forvansket Forestillingerne om Forfatterskab, hvorimod Digtekunstens klopstockske, schillerske, nyromantiske Tydskheder altid have fundet deres Modvægt itide. Det er især siden Holbergs Død, at vi have modtaget litterære Paavirkninger fra Tydskland og næsten udelukkende fra Tydskland; vi have Meget at takke for, Meget at ønske bort og arbeide os ud af; at vi i Samqvem med vore lige stødte nærmeste Frænder kunne arbeide som for Een og dog høste som for Tre, giver Haab om en selvstændigere Fremtid for Nordens Cultur. Indtil videre er det ikke at miskjende, at Culturstrømmen fra Tydskland af forskjellige Grunde er sagtnet, lidt efter lidt, i Løbet af de sidste tyve, tredive Aar. Een af Grundene er den formodentlig kun forbigaaende Mangel paa store Digtere og Videnskabsmænd i den tydske Litteratur; en anden Grund er Virksomheden i vor egen med at tilveiebringe de mangehaande Læremidler, Hjelpebøger, Oversættelser, som vi før forsynede os med fra Tydskland: endnu Walter Scott blev her i Landet meget læst paa Tydsk, Dickens læses paa Dansk; vi have Oversættelser af

Shakespeare paa Dansk og Svensk foruden paa Tydsk; vi have Ordbøger, Conversationslexicon, populære Skrifter i de forskjellige Fag, medens samtidig flere Grene af vor Litteratur ere i selvstændig Opkomst. Vist er det, at der med hvert Aar læses mindre Tydsk her i Landet, og det skrives ikke uden i Forretningslivet. Men da det Tydske saaledes har tabt en stor Deel af sin Vigtighed for os som Cultursprog, bliver der fra den lærde Skoles Side dobbelt Anledning til at spørge, hvorfor der skal skrives tydsk Stiil ved Afgangsprøven. Stileøvelser, sigtende til at anvende og befæste hvad der er lært og vise, hvorvidt det er rigtig forstaaet, ere paa deres Plads allerede paa nederste Trin. En Stileopgave, nedstemt efter hvad der maa have prentet sig fast under Læsningen med dertil knyttede grammatiske Stileøvelser, og udelukkende beregnet paa at tjene til Modprøve ved Siden af Prøven i sikker og færdig Oversættelse fra Tydsk paa Dansk, som er det egentlige Maal, en saadan Stileopgave vilde kun gjøre Prøven i Tydsk paalideligere; thi ved den blotte Oversættelsesprøve kan Modenhed til at gjætte sig frem efter Meningen ofte bøde paa Sprogkendskaberne, som er det, der skulde bedømmes. Efter denne Betragtning har jeg i en tidligere Aargang af „Fædrelandet“ med Hensyn til latinsk Stiil søgt at vise, at Stilen paa ingen Maade bør afskaffes, men derimod nedstemmes til en saadan Modprøve; det Samme vilde jeg foreslaae om tydsk Stiil: thi ved Tydsk som Latin er Sikkerhed i det grammaticalske Grundlag en Betingelse for Sikkerhed i Læsning, Stavemaaden er let nok, og den nodtorftige Gløsekundskab vil i disse Sprog være paa rede Haand. Men det er langt fra, at Fordringerne ved skriftlig Prøve indskrænke sig dertil. Bekjendtgjørelsen af 13de

Mai 1850 foreskriver „en let Stil“ (i Motiverne til den provisoriske Plan hed det „en Afhandling“), uden at antyde nogen Begrændsning som den her foreslagne. Efter de Opgaver at dømme, som Ministeriet har stillet, saalænge der har været Afgangsprøve, er tvertimod denne „lette Stil“ saa svær, at den ikke kan skrives nogenlunde tilfredsstillende uden efter længere Tids idelige og omfattende Øvelser i sammenhængende Oversættelse paa Tydsk. At ordentligviis baade de, der opgive, og de, der rette Stilen, og ikke faa af dem, der skrive den, kunne Tydsk som levende Sprog, gjør det saameget vanskeligere at afpasse Fordringerne efter dem, der skulle lære Sproget ved Skoleøvelser alene. Der er slet ingen Udsigt til at faae Opgaver, som nøies med at understøtte Proven i, hvorvidt den Studerende forstaaer Tydsk, naar han læser det. Men i saa Fald maa den siden 1850 indførte Stileprøve hellere ønskes afskaffet.

III.

Paa Grund af en Sandhed, som jevnlig bliver glemt af Danskens Forsvarere, nemlig at Dansk er vort Modersmaal, læres der eller burde der læres Dansk under alle Lærere og i alle Skoletimer, foruden de øvrige Timer af Dagen. Det læres især i Sprogtimerne, fordi Modersmaalet ligger til Grund for al Sprogunderviisning; at man ikke kunstig skal „lægge“ det til Grund, har jeg stræbt at godtgjøre i det Foregaaende. Tydsk lærer man, ved Siden af Dansk, i Ugens enkelte saakaldte tydske Timer, med dertil hørende Forberedelse; maaskee tillige ved Brugen af et latinsk-tydsk Lexicon, ved Besøg i en tydsk Familie o. d. Om man ikke lærte Dansk uden i Ugens enkelte saakaldte

danske Timer, var det saameget beklageligere, som disse Timer for en Deel tages i Beslag af et almindeligere Formaal. Da Dansk er vort Modersmaal, og Modersmaalet bærer hele vor Dannelse, bliver Fremstillingskunsten eller den almindelige Dannelses Kunst et Hovedled af Underviisningen i Dansk. Men til en god skriftlig og mundtlig Fremstilling hører ikke blot Evne til at udtrykke sine Tanker paa Dansk, men ogsaa Evne til at samle dem om et foreliggende Emne, finde de Kjendsgjæringer og Betragtninger, der udgjøre dets Stof, fatte disses indbyrdes Forhold og Forhold til Hovedtanken, og saaledes opdrive en Forestillingsrække, der væsentlig bliver den samme, hvad enten den skal fremsættes paa Dansk eller paa hvilket som helst andet Sprog. At udvikle den Evne til at samle sig, det Omløb, den Smag og Skjønsonhed, som her komme til Anvendelse, er et staaende Formaal for Fremstillingsøvelserne, ligesom mundtlig Gjenfortælling i de nederste Classer til skriftlig Afhandling i de överste, hvor disse Øvelser understøttes ved opmærksom Betragtning af Mønstre i Ordets Kunst, hentede fra vor egen eller fra fremmede Litteraturer. Hvad der hører til god Fremstilling læres, ligesom Dansk, i alle Skoletimer, men særlig i de saakaldte danske Timer; en kyndig Veiledning deri er saameget uundværligere, som hele denne Side af Uddannelsen slipper med den lærde Skoles överste Classe: Universitetet har for længe siden opgivet de for dums declamationes og disputationes og ikke tænkt paa at gjenoplive dem efter vor Tids Tarv.

Med dette almindeligere Formaal forbinder Underviisningen i Modersmaalet sine særegne Formaal: Indsigt i Sproget og Kjendskab til Litteraturen. Til Oversigt kan

man benytte en Sproglære og en Litteraturhistorie (blot ikke altfor recenserende) i Lærebogsform; men Grundlaget for en frugtbar Underviisning bliver udvalgte Stykker af selve vor ældre og nyere Litteratur, hvor paa een-gang Sprogform, Stil, Stoffet og dets Behandling, Forfatterens, Tidsalderens, Stileartens Eiendommeligheder, leiligheds-viis oplyste af Læreren, ere Gjenstand for selvvirksom Iagttagelse og Tilegnelse (jfr. Program f. 1853: Om Underv. i Modersmaalet, 3). Paa et lavere Trin forberedes denne Green af Faget ved Udenadlæren af Smaaavers — Romanzer o. d. — af nyere Digtere og ved Oplæsning af større Digtinger, der strax finde Indgang, som f. Ex. Aladdin; den kommer dog først rigtig frem paa det Mellemlin, hvor man kan begynde at gaae ind paa Forudsætningerne og Forgjængerne for Samtidens Litteratur. Her ville sikkert Alle være enige i, at det Afsnit af vor Fortids-Litteratur, der er tilgjængeligst og uden Sammenligning vigtigst for Ungdommen som for os Ældre, er — næst de gamle Kjempeviser, der høre til Folkesangen — de to sidste Aarhundreders Digtetekunst, med Kingo og Holberg, Ewald og den norske Skole, Baggesen og Oehlenschläger. Men i hele dette Afsnit har det Litterære, eller Skrifternes Indhold, Kunstform og Stil, ulige mere Krav paa Opmærksomheden end det reent Sproglige. Omvendt forholder det sig med Middelalderens og Reformationstidens Litteratur: det er her, foruden den jevne, troskyldige Udtryksmaade, især Sproget med dets forældede, men renere nordiske Præg, der kan hævde Prover af disse Krøniker og Jertegnslegender en Plads imellem de danske Læsestykker; i Indhold og Til-snit holde de sig gjerne saa nær til deres fremmede Forbilleder, at de for saa vidt mere tilhøre den europæiske

end den nordiske Litteratur. I Brandts „Gammeldanske Læsebog“ have vi fornylig faaet en Samling, der ikke maa lades ubenyttet. Men det kan aldrig være Hensigten at lære Gammeldansk grammaticalsk eller fordybe sig i sproghistoriske Enkeltheder, — kun at hjælpes igjennem nogle udvalgte Prøver af Modersmaalet i dets ældre Skikkelse, for at faae et styrkende Indtryk af hiin Tids Sprogtone og overstaae den første Skræk for Stavemaaden, der ligesom en Forklædning gjør det Velbekjendte fremmed og truende. Saalænge Skolen ikke har nogen selvstændig Plads for Islandsk, maatte nogle Sagastykker i tro Oversættelse medtages ved Underviisningen i dansk Stil og Litteratur, naar dens Stof skulde være fuldstændigt. Den nordiske Gudelære er et Hjælpefag i Dansk, ligesom den græske i de gamle Sprog; men den kan bedst gjennemgaaes i de lavere Classer, ved Fortælling og Gjenfortælling.

Bygget paa Kjendskab til Litteraturen selv, ved Læsning og Udenadlæren, tjener den litterærhistoriske Underviisning ikke blot til at give livagtigere Forestillinger om Litteraturens Gang og de ledende Forfatteres Retning og Betydning, men ogsaa til at vække Sands for Fremstillings almindelige Love. Følelse for det Skjønne udvikles i Forening med cultuurhistorisk Indsigt, og med dem begge tillige Sprogkundskab og Sprogfærdighed. At man bliver Sproget mægtig ved opmærksom Læsning af de Forfattere, der have uddannet og hjemlet dets Talebrug, er en Erfaring, som allerede indskjærpes af den classiske Oldtids Lærere. Da imidlertid Sproget forandrer sig i Tidernes Løb, vil man ved en Underviisning, der meest dreier sig om Fortidens Litteratur, jævnlig træffe paa Særegenheder ved Ordform (jfr. „Livsens“, „de svunde“) eller Ordføining,

paa Ord, der ere gaaede af Brug, men dog have holdt sig hos Almuen eller i enkelte Afledninger (f. Ex. „strække“, „strax“ af „strag“, lige), og først og sidst paa Ord, der nu bruges i en noget forskjellig Bemærkelse; enhver Oplysning om deslige Afvigelser kaster Gjenlys over Modersmaalet i dets nuværende Skikkelse. Men foruden det Forældede vil der under Læsningen og Tydningen være meget Andet at opklare, ogsaa i sproglig Henseende: eiendommelig danske Vendinger, gjængse Ord og Talemaader, der enten misforstaaes eller kun forstaaes fladt hen, uden Tanke om den Hentydning, den Underforstaaelse, den ligesom i Frastand hørlige Grundbetydning, der gjør dem udtrykfulde.

Vi mindes herved om en Sprogøvelse, der netop ved Modersmaalet er baade lærerig og tiltrækkende, men kun lidet dyrket, fordi Sprogunderviisningen i vor Tid har faaet en overveiende grammaticalsk Retning. Da man fra Barn-dom af lærer og bruger sit Modersmaal som levende Sprog, efter den i Vedtægt hjemlede Eenhed imellem Forestilling og Ordlyd, faaer man denne uvilkaarlige Sikkerhed i at omsætte Ordet i den Forestilling og Forestillingen i det Ord, som er knyttet dertil ifølge ; progbrug; men Grundbetydningen, og dermed Forbindelsen imellem Ord af samme Rod og mellem Ordets forskjellige Bemærkelser, ændses langt mindre end i de Sprog, man lærer analytisk og bruger som en Fremmed. Hvor naturligt, om man f. Ex. ved Ordene „Moders-maal“ og „Fædre-land“ aldrig er kommen til at tænke paa Andet end, hvad der vistnok er Hovedtanken, sit Sprog, sit borgerlige Hjem. Og dog beroer baade Stilens Sang og Sprogets egen Væxt paa en meer eller mindre opvakt Følelse for Ordenes Slægtskaber og de overførte Betydningers Sammenhæng med Grund-

betydningen. Uden denne Følelse kan man ikke læse, end-sige skrive Sproget uden som Forretningsdansk; den er virksom i Digternes Billedsprog, der stadig fortsætter Ordenes egne Billeder*), i den skjemtende Tales Ordspil og selv i jevn god Prosa, som naar det hedder at „løse“ Stavnsbaandet, ikke at „ophæve“ eller „afskaffe“ det (jfr. Om de fremmede Ord, S. 20. 37). Nu er det vistnok, selv i de ældste og reneste Sprog og med de bedste Forarbejder, som i Sanskrit, ikke muligt at henføre alle Ordene til deres Rødder og følge dem gennem Afledningernes og Betydningernes Række, i Dansk ikke uden løse Gjetninger og ide-lige Henviisninger til fremmede Sprog eller tidligere Sprogperioder; var det endog muligt for Videnskaben, kunde Skolen ikke indlade sig derpaa. Men hvad den kan gjøre med Nytte allerede paa et lavere Trin, er: at frigjøre det bekjendte Sprogstof og oplive Følelsen af Ordenes oprindelige Sammenhæng ved leilighedsviis, ikke som Læregjenstand men som Øvelse for Disciplene, at spørge efter Ordenes „Grundbetydning, forskjellige Bemærkelser, indbyrdes Slægtskab og Afledning, deres Anvendelse i Talemaader og Ordsprog o. d.“. Leilighed tilbyder eller paa-trænger sig ved Retskrivningsøvelserne, som længe maae fortsættes, ved Læsningen, jo mere den kommer ud over vor nærmeste Samtids Litteratur, endelig ogsaa ved Underviisningen i Sproglære, hvor gjerne et eget Afsnit handler om Orddannelsen. — Hvad forøvrigt denne systematiske Sproglære angaaer, tænker jeg mig den hellere som en

*) Then there were sighs, the deeper for suppression,
And stolen glances, sweeter for the theft.

Afslutning end som en Indledning til Underviisningen i Modersmaalet som Sprog. De enkelte Regler, der vedkomme Retskrivning eller rigtig Tale, maae fra først af helst tages praktisk; de almindelige Sprogbegreber klares lidt efter lidt ved Underviisningen i fremmede Sprog, hvis væsentlige og høieste Formaal netop er at lære os Almeensproget, der for os skal forme sig til Dansk; Levningerne fra en ældre Sprogperiode („til Sinds“, „i Sinde“ o. d.) som overhoved de enkeltstaaende eller gjennemgaaende Egenheder ved Dansk, der trænge til at forklares eller bringes til Bevidsthed, ligge for ved al Sprogbetragtning, blandt Andet ved Tydningen af de Vers, der læres, de Læsestykker, der gjennemgaaes som Prøver af vor ældre og nyere Litteratur. Saaledes forberedet bliver Sproglæren, med sine almindeligere og særlig danske Bestanddele, til en Sammenstilling af grammatiske Love og Vedtægter, som man har faaet forklarede med det Samme, man saae dem anvendte, og nu kun skal gjenkalde sig i systematisk Oversigt. En Lærebog, i Omfang og Anlæg som Flors Danske Sproglære, 1858, (helst uden nye Kunstord, statistiske Tillob om Fleertal m. m.) synes fuldkommen tilstrækkelig til Skolebrug. Derimod savne vi Haandbøger, saavel grammatiske som etymologiske, til Hjemmel og Veiledning for Lærerne selv, der her som overalt i dette Fag maae bære den største Deel af Arbeidet og mindre end i noget af de andre kunne være Hørere istedenfor Lærere.

Ligesom Læsning af Dansk fra de forrige Aarhundreder, foruden at udvide Litteraturens Encmærker ved at gjøre det Forældede i Sproget mindre afskrækkende, tillige hjælper til en friere Betragtning og Besiddelse af Modersmaalet i dets nuværende Skikkelse, saaledes ogsaa Læs-

ning af Svensk. Dette Sprog, der for nogle Aarhundreder siden var saagodt som Eet med Dansk, er voxet op af selv-samme Rod og under lignende Paavirkninger udenlandsfra, men uden stadig Vexelvirkning med det Danske; at det som nyere europæisk Skriftsprog udtrykker samme Culturforestillinger i samme Stil som vort eget, gjør Afvigelserne i Orddannelse og Sprogbrug haandgribeligere og for saa vidt den uvilkaarlige Sprogssammenligning endnu virksommere, naar vi læse Svensk, end naar vi læse ældre Dansk. Ligheden er saa gjennemgaaende og hine Afvigelser, indtil man bliver hjemme i dem, saa vækkende, at Svensk naturligt bliver et Led af Underviisningen i Modersmaalet; den afgjørende Grund til at medtage det er, at gjensidigt Kjendskab til Svensk og Dansk eller Norsk er en Betingelse for litterær Samfærdsel med det eneste Folk, til hvilket vi kunne komme i Vexelvirknings-, ikke blot i Afhængigheds- og Taknemmelighedsforhold, og at vi med hoist ringe Umage faae Adgang til en heel ny Litteratur, til den, der næst vor egen ligger os nærmest: der er ikke mange Tilfælde i Livet, hvor man faaer saa Meget for saa Lidt.

Da imidlertid Svensk ikke er nogen nedarvet og allerede skolet Bestanddeel af Sprogunderviisningen, mødes det, selv af fordomsfrie Mænd, med Betæneligheder. Fra een Side hedder det: „Svensk er saa let, det behøver ikke at læres“; fra en anden Side: „det er et nyt Fag, det kan ikke overkommes“; undertiden slaae disse to Indvendinger sig sammen, saa at det useilbarlig maa gaae dem som de to Haifiske, der efter Skipperens Fortælling i den Grad gjensidig opslugte og overbed hinanden, at kun Halerne bleve tilbage. Men Svensk er hverken paa den Maade let

eller paa den Maaale vanskeligt. Det har sine Vanskeligheder, som netop ligge strax ved Begyndelsen: man maa være sikker i de uvante Betegnelser for aa-Lyd, v-Lyd, kort og lang Stavelse osv.; af Ord, der møde under den første Læsning, er maaskee eet virkelig fremmed, et andet seer ligesaa fremmed ud, men kun paa Grund af en staaende Lydforskjel; et tredie synes velbekjendt, men har saa en anden Bemærkelse: Alt dette er let nok, naar man har En til at hjælpe sig, men temmelig trostesløst for en Auto-didakt; for at kunne læse med Tryghed maa man fremdeles kjende de Bøininger, vi ikke have i Dansk, saa vidt, at man kan skjelne dem: et Vink nu og da, hvor de forekomme, gjør det overflødigt at gaae en Sproglære igjennem paa egen Haand og fører sikkrere til Maalet. Kort: hvad der hører til forstaaelig Oplæsning, til Færdighed i at gjenkjende de fælleds Gloser og Former og Sikkerhed i de almindeligste af dem, der ikke ere fælleds, gjør Krav paa Meddelelser, praktiske Vink, gjentagen Indprentning af det Meddeelte, mens det er i frisk Minde, overhoved paa en Veiledning, der, ved at kunne ydes Mange paa cengang og tage deres Selvvirksomhed i Beslag, ganske egnert sig for Skolen og i alt Fald maatte ønskes og søges og findes i Form af Skoleøvelser udenfor Skolen, hvis det ikke skal gaae som hidtil, at hvor mange Sprog vore Dannede kunne læse, saa kunne de dog sjælden læse Svensk. Derimod ere Vanskelighederne alt ved de første Begyndelsesgrunde ikke store, da det Fremmede kun er en ringe Deel imod det saa godt som Bekjendte, medens selv dette ved en „halv drillende, halv tiltrækkende Nyhed“ holder Opmærksomheden vaagen. Lidt efter lidt indskrænke Vanskelighederne sig til en Glose hist og her, og samtidig

bliver det Bekjendte altfor bekjendt. Dette er da, idet man fornuftigviis kun lægger an paa at kunne læse Svensk, en Paamindelse om, at det Nødvendige er naaet. Saavidt jeg gjentagende har erfaret, er en Snees Timer paa Skolen, helst fordeelte mellem to af de hoiere Mellemclasser, al den Tid, man behøver, for siden i litterære eller stilistiske Øiemed at kunne forelæse en Afhandling af Geijer, en Tale af Tegnér, en Digtning af Runeberg, og faae den forstaaet. Conferentsraad Madvig har i sine Bemærkninger mod at optage Svensk som Underviisningsgjenstand i vore Skoler („Fædrelandet“ Nr. 248) anført, at Danske og Svenske staae hverandre saa nær, at de ikke behøve at lære hverandres Sprog (hvorum ovenfor), men især lagt Vægt paa, at „er først Svensk blevet indført som Læregjenstand for Alle, vil Omfanget ikke blive staaende ved det absolut Fornødne.“ Netop her ere vi dog usædvanlig godt sikkrede mod en sygelig Udvidelse af denne Underviisningsgreen, idet den ikke bliver et Fag for sig selv, men en Bestanddeel af Underviisningen i Modersmaalet, ved Siden af dansk Sprog og Litteratur og Øvelser i Fremstilling. At Lærerne i Dansk skulde vise mindre Maadehold og sund Sands, end de andre Faglærere, er ikke at forudsætte, og hvilket Fag har ikke fuldt op af Bestanddele, der kunne bulne ud, naar det mangler paa disse Egenskaber? Til yderligere Betryggelse have vi de sædvanlige Garantier: at der over Lærerne er en Rector til at paasee Underviisningens Tarv og over Rectorerne en Underviisningsinspecteur. Der er ingen særlig Fare paa dette Punkt, og saasandt det hører med til Dannelse, for Danske at forstaae Svensk som for Svenske at forstaae Dansk — ikke at tale eller skrive det, men at forstaae det —, maa Skolen ikke nægte sin Bistand hertil, som er

uundværlig. Den svenske Skolelov af 14de August 1856 bestemmer om Lærefagene i de høiere Classer, at „med undervisningen i modersmålet forbindes jenvæl undervisning i Norges och Danmarks språk och litteratur.“ En tilsvarende Bestemmelse er det, vi savne i den danske Skolelov.

De her begrundede Forslag om nogle Forandringer ved Underviisningen i Dansk og de beslagtede Sprog ere ikke fremkomne som Mæglingsforsøg; de gaae ud fra Anskuelser, der have dannet sig under daglig Virksomhed ved selve Underviisningen, og som jeg alle ved given Leilighed har stræbt at skaffe Indgang. Vigtigst som lettest at iværksætte er, hvad der angaaer den danske Underviisning: at Modersmaalet ikke tages til Gjenstand for de forberedende almeengrammatiske Øvelser, og at der paa et høiere Melletrin gives fornøden Veiledning i at læse Svensk. Fremdeles henstilles, at Engelsk bliver optaget som særskilt Underviisnings- og Examensfag i samme Omfang som Fransk, og at den skriftlige Prøve i Tydsk enten bliver indskrænket til en simpel grammatisk Modprøve eller bortfalder.

Skoleefterretninger.

Juli 1859.

Læreplanen for samtlige Fag, med Forandringer navnlig i Fordeelingen af Religion, Geographi, Naturhistorie og Naturlære, er ordnet i Overensstemmelse med den i forrige Aars Program meddeelte „Grundplan for Skolens Underviisning“; kun ganske enkelte Lempelser blev nødvendige, for Overgangens Skyld. Fra Aarets Begyndelse har 4de studer. Classe faaet en Time Græsk mere; et Lærerskifte gav Anledning til, at 5te studer. Classe har, istedenfor en af Latintimerne, faaet en Time Engelsk, hvilket Sprog ogsaa læses i de to foregaaende Classer, 1ste og 2den Fælledscl., foruden i Realclasserne.

Den 8de September havde Hr. Scheer været Gymnastiklærer ved Skolen i 25 Aar. I denne Anledning samledes Lærere og Disciple paa Skolepladsen, hvor der blev afsunget følgende Sang:

Det skulde Nordens Mand forstaae
At tumle sig i Skoven,
At kappes med den raske Raa,
At boltre sig i Voven;
Med kroget Ryg kun Trællen gik,
Men Den, som kom paa Thinge,
Fik altid Lidt af Falkens Blik
Og Lidt af Ørnens Vinge.

Og Nordens Gut, som flink og vel
Kan sine Tanker føie
Og springe i den smaa Tabel
Og sine Verber bøie:
Skal og forstaae at springe let
I Engens Blomstersenge,
Og som Delphinen gjøre Sæt
Paa Havets vaade Enge.

See denne, Sundheds gode Kunst,
At øve vore Lemmer,
Den lærte Du os ei omsonst,
Saa Livet os beskæmmer;
Og mens Du her gik ud og ind
De mange, mange Dage,
Med kjærligt og meddeelsomt Sind
Du hjalp de Smaa og Svage.

Og har vor Sang ei Solskin nok
Til Taarerne at tørre,
Du har dog her en Venneflokk,
Som Aarene gjør større;
Den ønsker, at Dig denne Dag
En Nyaarsdag maa være;
Den takker Dig, thi Skolens Flag
Det har Du tjent med Ære!

En af Disciplene i Afgangsclassen udtalte Skolens Tak og Lykønskning; en Jagtflint og en Samling Fiskeredskaber bleve overrakt Hr. Scheer som Mindegave.

I Efteraaret blev Hr. K. H. Schow valgt til Bestyrer af Slagelse Realskole. Hans Gaver til at fremme Underviisning og god Orden ere komne vor Skole tilgode i en længere Aarrække og almindelig paa-skjønnede, i Disciplenes som i Medlærernes Kreds, hvilket ogsaa fandt sit Udtryk ved Afskeden. De fleste af hans Forretninger ved Matematikunderviisning og Inspection ere overtagne af Hr. A. Andresen.

Halvaarsprøven holdtes før Juleferien, i de høiere studerende og Realclasser, uden Censorer.

Statistiske Meddelelser.

I Juni og Juli Maaned 1858 afholdtes Afgangsprøve for Studerende, ved hvilken Underviisningsinspecteuren faar var jevnlig tilstede her ved Skolen. 2den Deel afholdtes: skriftlig (Latinsk

Stiil, Latinsk Oversættelse, Udarbeidelse i Modersmaalet, arithmethisk og geometrisk Udarbeidelse) d. 23de, 24de og 25de Juni; mundtlig, Dagene fra d. 2den til d. 7de Juli, i Latin (Dr. J. Forchhammer og Prof. M. Hammerich; Meddommer: Conferentsr. Madvig, indbudt); Græsk (Overlærer C. Berg; Prof. Dorph, Cand. philol. L. Kleisdorff); Historie (Cand. theol. A. Ingerslev; Conf. Madvig, Cand. phil. C. Plesner); Religion (Cand. theol. G. A. Exner; Pastor P. Fenger, Cand. theol. H. Petersen); Arithmetik og Geometri (Cand. phil. K. H. Schow; Cand. mag. F. C. B. Dahl, Cand. theol. J. A. Trane; Naturlære (Cand. polyt. L. Friis; Cand. polyt., Havnebygmester Holmberg, Exam. polyt. E. Ilsen); Hebraisk (Cand. theol. G. A. Exner; Licent. theol., Pastor C. Rothe, Cand. theol. C. Skou). Udarbeidelserne i Modersmaalet bedømtes af Prof. M. Hammerich, Conf. Madvig og Cand. theol. A. Ingerslev, de latinske Stile og Oversættelser af Dr. J. Forchhammer, Conf. Madvig og Cand. philol. Kleisdorff.

Til Prøven indstillede sig de 10 Ældre af Afganglassen:

Dorph, Holger, en Søn af Hr. Pastor Dorph i Øster-Egesborg; indkom i Skolen September 1853.

Friis, Carl, en Søn af Hr. Assessor pharm. Friis i Veile; indkom i Skolen August 1851.

Grønbech, Sophus, en Søn af Hr. Grosserer Grønbech her i Staden; indkom i Skolen Januar 1849.

Holm, Conrad, en Søn af Hr. Kammerraad Holm her i Staden; indkom i Skolen August 1848

Jantzen, Albert, en Søn af Hr. Justitsraad Jantzen her i Staden; indkom i Skolen August 1851.

Kramp, Arthur, en Søn af Hr. Krigsraad Kramp her i Staden; indkom i Skolen August 1852.

Larsen, Frederik, en Søn af Hr. Particulier Larsen her i Staden; indkom i Skolen August 1854.

Martensen, Julius, en Søn af Hr. Biskop Martensen her i Staden; indkom i Skolen August 1847.

Steenbach, Charles, en Søn af afd. Capt.-Lieutn. Steenbach; indkom i Skolen August 1846.

Sørensen, Richard, en Søn af Hr. Justitsraad Sørensen her i Staden; indkom i Skolen Februar 1848.

	1ste Deel 1856.				2den Deel 1858.								Hovedcharacter.	Hebraisk.	
	Tydk.	Frausk.	Geographi.	Naturhistorie.	Udørb. i Modersmaalet.	Latin skriftl.	Latin mundtl.	Græsk.	Historie.	Religion.	Arithmetik.	Geometri.			Naturlære.
Dorph, Holger.....	mg.	mg.	ug.	mg.	g.	mg.	mg.	mg.	mg.	ug.	mg.	g.	mg.	<i>Første Character</i>	mg.
Friis, Carl.....	g.	tg.	ug.	mg.	g.	tg.	tg.	g.	mg.	mg.	mg.	ug.	mg.	<i>Anden Character</i>	
Grønbech, Sophus	mg.	mg.	mg.	ug.	mg.	g.	mg.	mg.	mg.	mg.	ug.	ug.	g.	<i>Første Character</i>	
Holm, Conrad.....	mg.	mg.	ug.	mg.	g.	g.	mg.	mg.	ug.	mg.	ug.	ug.	mg.	<i>Første Character</i>	
Jantzen, Albert.....	g.	mg.	ug.	mg.	mg.	g.	g.	mg.	mg.	ug.	mg.	g.	tg.	<i>Første Character</i>	
Kramp, Arthur.....	mg.	mg.	mg.	g.	mg.	g.	g.	g.	g.	mg.	mg.	g.	tg.	<i>Anden Character</i>	
Larsen, Frederik.....	mg.	ug.	ug.	g.	mg.	tg.	tg.	mg.	tg.	g.	mg.	tg.	tg.	<i>Anden Character</i>	
Martensen, Julius.....	mg.	mg.	ug.	ug.	mg.	mg.	ug.	ug.	mg.	ug.	ug.	mg.	ug.	<i>Første Character</i>	
														<i>med Udmærkelse</i>	
Steenbach, Charles.....	mg.	mg.	g.	g.	mg.	g.	g.	mg.	mg.	mg.	g.	tg.	g.	<i>Anden Character</i>	
Sørensen, Richard.....	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	ug.	mg.	mg.	g.	mg.	<i>Første Character</i>	

1ste Deel af Afgangsprøven for Studerende afholdtes: skriftlig (Tydsk Stil) d. 24de Juni; mundtlig d. 3die og 5te Juli i Tydsk (Cand. theol. H. Petersen; Conf. Madvig, Cand. phil. K. H. Schow); Fransk (Cand. phil. O. C. Borch; Universitetsbibliothekar J. Hannover, Dr. G. Fistaine); Geographi (Cand. theol. A. Ingerslev; Overlærer Bryndum, Cand. phil. C. Plesner); Naturhistorie (Stud. magist. H. Kiærshou; Prof. Steenstrup, Cand. phil. L. Jørgensen).

Til Prøven indstillede sig Overgangsclassens 13 Disciple. Udfaldet var følgende:

	Tydsk.	Fransk.	Geographi.	Naturhistorie.
Aller, Peter	mg.	mg.	ug.	ug.
Ballin, Alexander	mg.	g.	mg.	g.
Evensen, Jens	mg.	ug.	mg.	mg.
Falbe, Frederik	g.	mg.	mg.	mg.
Hage, Johannes	mg.	ug.	ug.	ug.
Hørring, Ilugo	mg.	mg.	mg.	g.
Jørgensen, Albert	g.	g.	ug.	g.
Lange, Ludvig	mg.	mg.	g.	ug.
Monrad, Viggo	mg.	ug.	mg.	mg.
Olsen, Alfred	mg.	ug.	ug.	mg.
Petersen, Niels	g.	mg.	mg.	g.
Schnitter, Carl	ug.	ug.	ug.	g.
Verner, Viggo	mg.	mg.	mg.	mg.

Fremdeles afholdtes, i Overværelse af Prof. Allen som Examenscommissair og tildeels som Censor, den fuldstændige Real-Afgangsprøve: skriftlig (Udarbejdelser i Modersmaalet, nemlig Gjengivelse og fri Afhandling; Tydsk og Engelsk Stil; Arithmetisk Opgave og Regning; Geometrisk Opgave og Geometrisk Tegning; Frihaandstegning og Skrivning) d. 23de, 24de, 25de og 26de Juni; mundtlig d. 8de og 9de Juli i Tydsk (Cand. theol. H. Petersen; Cand. theol., Overlærer D. Svendsen, Cand. phil. K. H. Schow); Fransk Cand. phil. O. C. Borch; Overlærer D. Svendsen, Dr. phil. G. Fistaine); Engelsk (Dr. phil. G. Fistaine; Overlærer D. Svendsen, Cand. theol. H. Petersen); Historie

og Geographi (Cand. phil. C. Plesner; Cand. phil. C. V. Rimestad, Cand. theol. A. Ingerslev); Arithmetik og Geometri (Cand. phil. K. H. Schow; Cand. mag. F. C. B. Dahl, Cand. theol. J. A. Trane); Naturlære (Exam. polyt. E. Ibsen; Docent, Havnebygmester Holmberg, Cand. phil. K. H. Schow); Naturhistorie (Stud. magist. H. Kiærshou; Docent Didrichsen, Cand. phil. L. Jørgensen). Udarbejdelserne i Modersmaalet bedømtes af Prof. M. Hammerich, Overlærer D. Svendsen og Cantor N. Krossing; Frihaandstegning og Skrivning af Cand. phil. K. H. Schow, Architect F. W. Reimer og Architect C. E. Petersen.

Til denne Prøve indstillede sig 2 Disciple af 1ste Realclasses ældre Hold, nemlig:

Fenger, Johannes, en Søn af Hr. Pastor F. Fenger i Høietaastrup; indkom i Skolen Mai 1856.

Møller, Søren, en Søn af Hr. Urtekræmmer Møller her i Staden; indkom i Skolen August 1853, flyttedes i Januar 1858 fra Overgangsclassen til 1ste Realklasse.

De „bestode“ Begge Prøven. De enkelte Characterer vare:

	Modersmaalet.	Tydsks.	Fransk.	Engelsk.	Historie.	Geographi.	Arithmetik.	Geometri.	Naturlære.	Naturhistorie.	Skrivning og Tegning.
Fenger, J. . .	g.	g.	g.	g.	g.	mg.	g.	g.	mg.	g.	g.
Møller, S. . .	mg.	mg.	mg.	mg.	tg.	g.	tg.	mdl.	g.	mg.	mg.

Skolens Disciple ere (sidst i Juni d. A.) 233 (ifjor 220).

De ere fordeelte i følgende 13 (tildeels 16) Classer:

Afgangssclasser	A med 12 Disciple	} *)
--	B -- 22 --	
Overgangsclassen	-- 18 --	
3die studerende Classe	-- 22 --	
4de -- --	-- 21 --	
5te -- --	-- 11 --	
1ste Realclasser	-- 16 --	
2den --	-- 13 --	
1ste Fælledsclasser	A -- 14 --	} *)
-- --	B -- 13 --	
2den --	-- 23 --	
1ste Underclasser	A -- 13 --	} *)
-- --	B -- 12 --	
2den --	-- 16 --	
3die --	-- 11 --	
Forberedelsesclassen	-- 6 --	

I omstaaende Liste over Lærefagenes Fordeling er Hovedsummen af Timerne i hvert Fag ikke allevegne lig Summen af de for de enkelte Classer anførte Timer, da den tillige maa beregnes efter den meer eller mindre adskilte Underviisning i de deelte Classer, forat det virkelige Timeantal kan blive angivet.

*) I visse Timer forenede.

Lærefagenes nuværende Fordeling.

Høiere Classer.	Afg. AogB.	Ovg.	III.	IV.	V.	1 R.	2 R.	Timer talt.
Latin	8	7	8	8	8	44
Græsk	5	4	5	5	22
Hebraisk	(2)	2
Dansk	2	2	2	2	3	3	3	17
Tydsk	4	2	2	2	3	3	16
Fransk	3	2	2	2	3	3	15
Engelsk	1	3	3	7
Religion og Bibelhistorie ..	2	2	2	2	2	2	2	14
Historie	3	3	3	2	3	2	2	21
Geographi	2	2	2	2	2	2	12
Mathematik og Regning	5	4	5	4	3	6	7	40
Naturhistorie	3	2	2	2	2	2	13
Naturlære	2	2	1	8
Tegning	2	2	4
Skrivning	2	2	2	6
Gymnastik og Svømning	1	2	2	1	2	10
	28	34	33	33	32	34	34	251

Lavere Classer.	1 Fælledscl. A og B.	2 Fælledscl.	1 Underel. A og B.	2 Underel.	3 Underel.	Forb.	Timer talt.
Dansk	3	3	6	8	8	9	33
Latin	6	6
Tydsk	0	5	3	3	14
Fransk	2	3	3	11
Engelsk	3	3	5
Religion og Bibelhistorie	2	2	2	2	3	..	12
Historie	2	2	5
Geographi	2	2	2	2	3	..	13
Mathematik og Regning	3	3	4	4	5	6	24
Naturhistorie	6	2	2	2	8
Musiklære og Sang	2	2	1	1	2	2	8
Tegning	0	2	2	2	2	..	11
Skrivning	2	2	3	4	5	5	16
Gymnastik og Svømning	2	2	2	2	2	2	10
	32	33	30	30	30	24	176

Skolens Lærere.

- M. Hammerich, Prof., Cand. theol. og Dr. phil., Lærer i Latin i næstøverste Classe 1831 og 1834, Forstander for Skolen siden 12te Decbr. 1842; læser Dansk i Afgangssclasse A og B og i 1ste Realclassen (siden Aug. 1841 og April 1844), Latin i Afgangssclassen (siden Decbr. 1842) og tydsk Litteratur i Overgangssclassen; 9 Timer ugentlig.
- Hr. N. U. Krossing, Cand. phil., Cantor i Citadellet, Lærer siden 1ste Octbr. 1828; Dansk i 5te studer. Cl., 1ste Fælledscl. A og B, 1ste Underclassen A og B samt 2den Underclassen; 28 Timer.
- Hr. O. C. Borch, Cand. phil., Lærer siden Aug. 1830; Fransk i alle Classer og Tydsk i 5te studer.; 28 Timer.
- Hr. Leopold H. S. Jørgensen, Cand. phil., Lærer siden Marts 1832; Naturhistorie i 2den Realcl. og 1ste Undercl., Geographi i 1ste, 2den og 3die Undercl., Tegning i 2den og 3die Undercl., Skrivning i 3die Undercl. og Forberedelsesscl.; 23 Timer.
- Hr. J. H. C. Scheer, Dbm., Lærer siden Septbr. 1833; Gymnastik og Svømming; 21 Timer.
- Hr. Hans P. L. Petersen, Cand. theol., Lærer siden Aug. 1840; Tydsk i Ovgcl., 3die og 4de stud., 1ste og 2den Realcl., 2den Fælledscl. og 1ste Undercl. A og B, Engelsk i 2den Fælledscl., Religion i 4de stud. og 1ste Undercl. A og B; 28 Timer.
- Hr. C. Berg; Philol. cand., Overlærer ved Metropolitanskolen, Lærer siden Octbr. 1842; Græsk i Afgangsscl. A og B; 8 Timer.
- Hr. J. N. G. Forchhammer, Cand. philol., Dr. phil., Lærer fra Aug. 1845 til Aug. 1851 og nu siden November 1856; Latin i Afgcl. A og B; 10 Timer.
- Hr. Chr. Plesner, Cand. phil., Lærer siden Aug. 1848, deltager i Inspectionen siden Jan. 1854; Latin i Ovgcl. 4de studer. og 1ste Fælledscl., Historie og Geographi i 5te studer., 1ste og 2den Realcl.; 36 Timer.
- Hr. A. Ingerslev, Cand. theol., Lærer siden Marts 1851, deltager i Inspectionen siden Januar 1853; Historie i Afgangsscl. A og B,

- Ovgcl., 3die og 4de studer., Geographi og Dansk i Ovgcl., 3die og 4de studer., Græsk i 3die studer., Religion i Ovgcl.; 33 Timer
- Hr. J. A. Trane, Cand. theol., Lærer siden Februar 1853; Matematik og Tegning i 5te studer., 2den Realcl., 1ste Fælledscl. (Realdisc.), og 1ste Undercl., Regning i 2den Realcl.; 28 Timer.
- Hr. Eugen Ibsen, Exam. polyt., Lærer siden Januar 1854; Naturlære i Afgangscel. og 1ste Realcl., Matematik i Ovgcl. og 2den Realcl. Regning i 1ste Realcl.; 17 Timer.
- Hr. Chr. Skou, Cand. theol., Lærer siden Aug. 1854; Musyklære i 1ste Undercl. og 2den Fælledscl., Religion og fleerstemmig Sang i 1ste Fælledscl. A og B; 7 Timer.
- Hr. G. A. Exner, Cand. theol., Lærer siden Januar 1856; Religion i i Afgangscel. A og B, 3die og 5te studer., 1ste og 2den Realcl. samt 2den Undercl., Hebraisk i Afgangscel.; 14 Timer.
- Hr. L. Kleisdorff, Cand. philol., Lærer siden August 1856; Græsk i Ovgcl. og 4de studer.; 9 Timer.
- Hr. F. Plesner, Cand. juris, Lærer siden August 1856; Historie og Geographi i 1ste Fælledscl. A og B og 2den Fælledscl., Regning i 2den Fælledscl. og 2den Undercl.; 12 Timer.
- Hr. H. Kiærshou, Stud. magist., Lærer siden Mai 1857; Naturhistorie i Ovgcl., 3die, 4de og 5te stud. samt 1ste Realcl.; 11 Timer.
- Hr. P. Engholm, Stud. theol., Lærer siden November 1857; Dansk i 3die Undercl. og Forberedelsescel., Religion i 3die Undercl.; 12 Timer.
- Hr. A. Andresen, Exam. polyt., Lærer siden Februar 1858; deeltager i Inspectionen siden October 1858; Matematik i Afgangscel. A og B, 3die og 4de studer. og 1ste Realcl., Dansk i 2den Realcl., Tydsk i 2den Undercl. og Geometrisk Tegning i 1ste Realcl.; 29 Timer.
- Hr. F. Nutzhorn, Cand. philol., Lærer siden August 1858; Latin i 3die studer.; 8 Timer.
- Hr. J. Petersen, Stud. jur. Lærer siden August 1858; Skrivning i 2den Fælledscl., 1ste Undercl. A og B og 2den Undercl.; 9 Timer.
- Hr. G. Stage, Stud. med., Lærer siden October 1858; Naturhistorie i 1ste Fælledscl. A og B og 2den Fælledscl., Sang i 2den og 3die Undercl. og Forberedelsescel.; 7 Timer.

- Hr. Fr. Ibsen, Revisionsassistent under Postvæsenet, Lærer siden December 1858; Engelsk i 5te studer., 1ste og 2den Realcl., Tydsk og Engelsk i 1ste Fælledscl. A og B; 14 Timer.
- Hr. Jul. Lange, Stud. philol., Lærer siden December 1858; Latin i 1ste Fælledscl. A og B, Tegning i 1ste og 2den Realcl. samt 2den Undercl.; 12 Timer.
- Hr. Th. Engholm, stud. theol., Lærer siden Februar 1859; Regning i 3die Undercl. og Forberedelsescl.; 6 Timer.
-

Næste Aar bruges følgende Lærebøger.

Forberedelsesclassen.

Borgens og Rungs danske Læsebog, 1ste Cursus, for Begyndere (ny Udg.). Schneekloths Regnebog, 1ste Deels 1ste Afdeling (3die Udg.).

3die Underclasse.

Borgens og Rungs danske Læsebog, 1ste Cursus (ny Udg.). Krossings poetiske Læsebog, 1ste Deel (6te Udg.). Krossings Opgaver til Øvelse i Stil (3die Udg.). Balslevs Bibelhistorie. Geographi for smaa Børn (1856). Et Atlas (helst Blankensteiners). Helsteds Tegnebog, 1ste Hefte.

Anm. Da Atlas, her og i de øvrige Classer, skal medbringes hver Geographitime, maa det, for at være mindre uhandeligt, helst indbindes paa Fals.

2den Underclasse.

Borgens og Rungs danske Læsebog, 3die Cursus. Krossings poetiske Læsebog, 1ste Deel. Krossings Opgaver til Øvelse i Stil. Hallagers tydske Læsebog (en nyere Udgave eller en ældre med Omtryk af de første Ark). Luthers lille Katechismus. Balslevs Bibelhistorie. Geographi for smaa Børn (1856). Et Atlas. Krarup-Hansens Skildringer af Pattedyr. Fr. Jørgensens Forskrifter med Tillægshefte (til Hjemmeskrivning). Helsteds Tegnebog, 3die Hefte.

1ste Underklasse.

Borgens og Rungs danske Læseb., 3die Cursus. Krossings poet. Læsebog, 1ste Deel. Krossings Opgaver til Øvelse i Stiil. Hallagers tyske Læsebog fra 1850. Borrings Manuel de langue française (7de Oplag, 1852). Balslevs Bibelhistorie. Balslevs Forklaring til Luthers Katechismus. Hammerich: 100 Psalmer. Geographi for smaa Børn. Et Atlas. Prosch's mindre Naturhistorie. C. Bulls kortf. Musyklære. Fr. Jørgensens Forskrifter med Tillægshefte (til Hjemmeskrivning) Helstedes Tegnebog, 4de Hefte.

2den Fælledsclasse.

Funchs danske Læsebog. Krossings Schema til dansk Grammatik (6te Udg.). Rungs tyske Læsebog for Begyndere (3die Udg.). Materialier af Jürs og Rung. Schema til den tyske Grammatiks Formlære (Eibes Forlag, 2det Oplag). Borrings Manuel de langue française (7de Opl., 1852). Fistaines engelske Elementarbog. Balslevs Bibelhistorie. Balslevs Forklaring til Luthers Katechismus. Hammerich: 100 Psalmer. Det Nye Testament. Kofods Historiens vigtigste Begivenheder (sidste Udg.). Bergs Atlas over den gamle Verden. Rimestads mindre Geographi. Et Atlas. Prosch's mindre Naturhistorie. Jacobis Hovedregningslister. C. Bulls kortf. Musyklære.

1ste Fælledsclasse.

Krossings poet. Læsebog, 2den Deel (3die Udg.). Rungs t. Læseb. for Begyndere (3die Udg.). Mater. af Jürs og Rung. Schema til den t. Grammatiks Formlære (Eibes Forlag, 2det Oplag). V. Bjerrings Samling af lette franske Læsestykker (med Overs.). Abrahams franske Gram. Fistaines engelske Elementarbog. S. Müller: Bibelen i Udtog. Balslevs Forklaring til Luthers Katechismus. Hammerich: 100 Psalmer. Det Nye Testament. Kofods Historiens vigtigste Begivenheder (sidste Udg.). Rimestads mindre Geographi. Et Atlas. Prosch's mindre Naturhistorie. Jacobis Hovedregningslister. Berggreens Sange til Skolebrug, 4de Hefte (2den Udg.). (For de Latinlæsende tillige: Madvigs lat. Formlære; Bergs og Møllers lat. Læsebog, 1ste Deel).

2den Realclasse.

Krossings poetiske Læsebog, 2den Deel. M. Hammerich: Svenske Læsestykker. Hjorts tyske Læsebog, pros. Deel. Hjorts større tyske

Gram. Mater. af Jürs og Rung. Fistaines franske Læsebog (1857). Abrahams franske Grammatik. Fistaines engelske Fortællinger. Fistaines Udv. Stykker til Overs. fra Dansk. Mariboës engelske Formlære. S. Müller: Bibelen i Udtog. Balslevs Forklaring til Luthers Katechismus. Hammerich: 100 Psalmer. Det Nye Testament. Kofods Historiens vigtigste Begivenheder (sidste Udg.). Allens mindre Danmarkshistorie (Udg. 1853). Rimestads mindre Geogr. Et Atlas. Lützens Begyndelsesgr. i Dyreriget (ny Udg.). Prosch's mindre Naturhist. Bergs Geometri (ny Udg.).

1ste Realclasse.

Flors danske Sproglære (1858). M. Hammerich: Svenske Læsestykker. Schillers Wilhelm Tell. Hjorts tyske Læsebog, pros. Deel. Hjorts større tyske Gram. Fistaines franske Læsebog. Mérimée's Mosaïque. Abrahams fr. Gram. Fistaines engelske Fortællinger. Fistaines Udvalgte Stykker til Overs. fra Dansk. Mariboës engelske Formlære. S. Müller: Bibelen i Udtog. Mørk Hansens kortf. Kirkehistorie. Balslevs Forkl. til Luthers Katechismus. Hammerich: 100 Psalmer. Det Nye Testament. Allens mindre Danmarkshistorie (Udg. 1853). Kofods Historiens vigtigste Begivenheder. De Ældre: Munthes Geogr. ved Velschow; de Yngre: Rimestads mindre Geogr. Et Atlas. De Ældre: Drejer og Bramsen's Kortf. Lærebog i Zoologi og Botanik; de Yngre: Lützens Begyndelsesgr. i Dyrer. samt Prosch's mindre Naturh. Bergs Geometri (ny Udg.). Steens Algebra. Holten: Læren om Naturens alm. Love. Eugen Ibsen: Chemi til Skolebrug.

5te studerende Classe.

Cornelius Nepos (Stereotyp-Udg.). Madvigs lat. Sproglære (ny Udg.). Krossings poetiske Læseb., 2den Deel. Deutsches Lesebuch v. Jürs. u. Rung. Hjorts større t. Gram. Fistaines franske Læsebog (1857). Abrahams fr. Gram. S. Müller: Bibelen i Udtog. Balslevs Forklaring til Luthers Katechismus. Hammerich: 100 Psalmer. Det Nye Testament. Bohrs Gammelhist. (Udg. 1853). Bergs (eller Kieperths) Atlas over den gamle Verden. Rimestads mindre Geographi. Et Atlas. Lützens Begyndelsesgr. i Dyreriget (ny Udg.).

4de studerende Classe.

Ciceros Taler (Madvigs Udg.). Cæsars galliske Krig (Whittes Udg.). Madvigs lat. Sprogl. Bergs Schema til den græske Formlære, med Tillæg

(ny Udg.). Bergs græske Læseb. for Begynd. (nyeste Udg.). M. Hammerich: Svenske Læsestykker. Deutsches Lesebuch v. Jürs u. Rung. Hjorts større t. Gram. Fistaines franske Læsebog. Abrahams fr. Gram. S. Müller: Bibelen i Udtog. Balslevs Forkl. til Luthers Katechismus. Hammerich: 100 Psalmer. Det Nye Testament. Bohrs Middelalderens Historie (nyeste Udg.). Rimestads mindre Geogr. Et Atlas. Bergs (eller Kieperts) Atlas over den gamle Verden. Lützens Begyndelsesgr. i Dyreriget. Vaupell: Planterigets Naturhistorie. Bergs Geometri (ny Udg.). Steens Algebra.

3die studerende Classe.

Ciceros Taler (Madvigs Udg.). Ovids Metamorph. (Blochs Udvælg). Livius, 1ste Pentade. Madvigs lat. Sprogl. Bergs gr. Læsebog f. andet Aars Kurs. Xenophons Anabasis. Tregders gr. Gram. Madvigs gr. Ordfoiningsl. M. Hammerich: Svenske Læsestykker. Schillers Wilhelm Tell. Deutsches Lesebuch v. Jürs u. Rung. Hjorts større t. Gram. Mérimée's Mosaique. Le petit Jeannot. Abrahams fr. Gram. S. Müller: Bibelen i Udtog. Det Nye Testament. Allens mindre Danmarkshistorie. Bohrs Lærebog i den gamle Historie (1853). Rimestads mindre Geogr. Erslev: Den danske Stats Geographi. Et Atlas. Et Atlas over den gamle Verden. Lützens Begyndelsesgr. i Dyreriget. Vaupell: Planterigets Naturhistorie. Bergs Geometri (ny Udgave). Steens Algebra.

Overgangsklassen.

Livius, 1ste Pentade. Virgil (helst i en Udgave med Anm.). Madvigs lat. Sprogl. Bojesens rom. Antiqv. (3die Udg.). Tregders Mythologi. Bergs Nogle Stykker af Iliaden og Odysseen. Xenophons Hellenika (Dindorfs Udg.). Tregders gr. Gram. Madvigs gr. Ordfoiningslære. M. Hammerich: Svenske Læsestykker. Deutsches Lesebuch v. Jürs u. Rung. Hjorts tydske Læsebog, 2det Bind. Hjorts større t. Gram. Mérimée's Mosaique. Töpffer: Nouvelles Génévoises. Le petit Jeannot. Abrahams franske Gram. Mørk Hansens Kortf. Kirkeh. Det Nye Testament paa Græsk og paa Dansk. Bohrs Gammelhist. Bohrs den nyere Tids Historie (3die Udg.). Rimestads mindre Geographi. Et Atlas. Et Atlas over den gamle Verden. Erslev: Den danske Stats Geographi. Lützens Begyndelsesgr. i Dyreriget. Vaupell: Planterigets Naturhistorie. Bergs Geometri (ny Udg.). Steens Algebra.

Afgangsclassen.

Ciceros Cato major Qvinctilian, 10 Bog. Ciceros Taler (Madvigs Udg.). Livius, 1ste og 2den Pentade. Virgil (helst i en Udg. med Anmærkn.). Horats (Igl.). Madvigs Carmina selecta, ved Ussing (med Anmærkn.). Flemmers Udv. af Sølvalderens pros. Forf. Madvigs lat. Sprogl. Bojesens rom. Antiqu. Tregders Litteraturhistorie. Homer. En Dialog af Plato. Tregders gr. Gram. Madvigs gr. Ordfoiningslære. Gads Lærebog. Mørk Hansens Kortf. Kirkeh. Det Nye Testament paa Græsk og paa Dansk. Allens mindre Danmarkshistorie. Iugerslev og Holm: Den pelopon. Krig, efter Thukydid. Iugerslev: Det første Korstog. Bohrs Verdenshistorie. Schaarschmidt: Kleiner historisch-geographischer Atlas. Et Atlas over den gamle Verden. Holten: Læren om Naturens alm. Love. Eugen Ibsen: Chemi til Skolebrug. Ramus: Den element. Geometri. Ramus: Trigonometri. Mundt: Grundtræk af Astronomien (1859). Bauer: Samling af math. Opg.

Afgangsprøven for Studerende 1ste og 2den Deel.

Skriftlig: Torsdag 23de Juni 9—1 Oversættelse fra Latin til Dansk, 4—8 Geometrisk Opgave; Fredag 24de Juni 9—1 Udarbejdelse i Modersmaalet, 4—8 Tydsk Stiil; Fredag 25de Juni 9—1 Latinsk Stiil, 4—8 Arithmetisk Opgave.

Mundtlig: Løvedag 2den Juli Kl. 4 Mathematik (I); Mandag 4de Juli Kl. 3 Mathematik (II), Kl. 4 Tydsk (I), Kl. 5 Græsk (I, II); Tirsdag 5te Juli Kl. 4 Naturhistorie (II) og Geographi (I), Kl. 6 Religion (II) og Kl. 6½ Fransk (II); Onsdag 6te Juli Kl. 8 Latin (II), Kl. 4 Historie (I, II), Naturlære (I, II), Naturhistorie (I) Kl. 6 Religion (I), Kl. 8 Hebraisk; Torsdag 7de Juli Kl. 8 Latin (II), Kl. 4 Tydsk (II), Geographi (II), Kl. 5 Fransk (I).

Real-Afgangsprøven.

Skriftlig: Torsdag 23de Juni 9—1 Udarbejdelse i Modersmaalet (Gjengivelse), 4—8 Regning; Fredag 24de Juni 9—1 Geometri, 4—8 Tydsk Stiil; Løvedag 25de Juni 9—1 Udarbejdelse i Modersmaalet (fri Afhandling), 4—8 Geometrisk Tegning; Mandag 27de Juni 9—1 Arithmetik, 4—8 Engelsk Stiil

Mundtlig: Torsdag 30te Juni Kl. 4 Naturlære, Kl. 5 Engelsk; Fredag 1ste Juli Kl. 9 Naturhistorie, Kl. 4 Matematik, Kl. 5 Fransk; Lørdag 2den Juli Kl. 4 Historie og Geographi, Kl. 5 Tydsk.

Den skriftlige Deel af Aarsprøven.

- Afgangsel. Tirsdag 12te Juli 7—10 Religionsafhandling, 21—2
(i Nr. 10.) Lat. Over.; Onsdag 13de Juli 7¹/₂—10¹/₂ Historisk Afhandling 4—7 Geometri; Torsdag den 14de Juli 7—10 Lat. Stil, 4—7 Arithmetik.
- Overgangsel. Tirsdag 12te Juli 7—10 Dansk Stil, 4—7 Geometri;
(i Nr. 11.) Onsdag 13de Juli 7—10 Latinsk Stil, 4—7 Arithmetik; Torsdag 14de Juli 7¹/₂—10¹/₂ Latinsk Oversættelse.
- 3die stud. Cl. Tirsdag 12te Juli 7¹/₂—10¹/₂ Tydsk Stil, 4—7 Græsk
(i Nr. 8.) Oversættelse; Onsdag 13de Juli 7—10 Dansk Stil, 4—7 Latinsk Oversættelse; Torsdag 14de Juli 7—10 Latinsk Stil, 4—7 Matematik.
- 4de stud. Cl. Tirsdag 12te Juli 11—2 Tydsk Stil; Onsdag 13de Juli
(i Nr. 8.) 10¹/₂—1¹/₂ Latinsk Stil; Torsdag 14de Juli 10¹/₂—1¹/₂ Dansk Stil, 4¹/₂—6¹/₂ Arithmetik.
- 5te stud. Cl. Onsdag 13de Juli 11—2 Latinsk Stil; Torsdag 14de
(i Nr. 10.) Juli 11—2 Dansk Stil, 4—6 Arithmetik.
- 1ste Realcl. Tirsdag 12te Juli 7¹/₂—10¹/₂ Dansk Stil (I), 11—2
(i Nr. 13.) Engelsk Stil, 5—7 Regning; Onsdag 13de Juli 7—10 Tydsk Stil, 12—1 Fransk Dictat, 4—7 Matematik; Torsdag 14de Juli 7¹/₂—10¹/₂ Dansk Stil (II), 11—1¹/₂ Tegning.
- 2den Realcl. Tirsdag 12te Juli 10¹/₂—12¹/₂ Engelsk Stil, 4¹/₂—6¹/₂
(i Nr. 11.) Arithmetik; Onsdag 13de Juli 10¹/₂—1¹/₂ Dansk Stil, 4¹/₂—6¹/₂ Regning; Torsdag 14de Juli 10—11 Fransk Dictat, 11—1¹/₂ Tegning, 4—6 Tydsk Stil.
- 1ste Fælledsel. Torsdag 14de Juli 8—9 Engelsk Dictat, 9—11 Tydsk
(i Nr. 17.) eller Latinsk Stil, (11—1) Dansk Stil, 1—2¹/₂ Regning, 6—7¹/₂ (Realdisciplene) Arithmetik.
- 2den Fælledsel. Torsdag 14de Juli 8—9¹/₂ Dansk Stil, 9¹/₂—11 Regning,
(i Nr. 5.) 11—12 Engelsk Dictat, 12—1¹/₂ Tydsk Stil.
- 1ste Undercl. Torsdag 14de Juli 9¹/₂—11 Retskrivning, 11¹/₂—1 Regning,
(i Nr. 3.) 1¹/₂—2¹/₂ Tydsk Dictat.
- 2den Undercl. Torsdag 14de Juli 11—12¹/₂ Regning, 1—2¹/₂ Retskrivning,
(i Nr. 6.) ning.
- 3die Undercl. Torsdag 14de Juli 8¹/₂—10 Regning, 10—11 Retskrivning,
(i Nr. 7.) ning.

(Proveskrivning er i alle vedkommende Classer udført i Skoleaarets sidste Skrivetimer.)

Den mundtlige Deel af Aarsprøven.

(I Klammer er tilføjet Numeret paa det Læseværelse, hvor Prøven afholdes; Nr. 1—7 er i Stuen, Nr. 8—16 paa anden Sal og 17 paa tredje Sal.

Naar ikke en heel Klasse bliver overhørt under Eet, deles Disciplene efter deres Navnebogstaver.)

Afgangsklassen A—H.

(i Værelset Nr. 2, men i Nr. 14 Hebraisk.)

Mandag	18	Juli,	8—9 ¹ / ₂ Arithmetik, 9 ¹ / ₂ —12 ¹ / ₂ Latin.
Tirsdag	19	—,	8—9 ¹ / ₂ Religion, 9 ¹ / ₂ —11 Historie, 1—2 ¹ / ₂ Hebraisk, 4—5 ¹ / ₂ Græsk.
Onsdag	20	—,	8—9 ¹ / ₂ Geometri, 9 ¹ / ₂ —11 Naturlære.

Afgangsklasse J—V.

(i Værelset Nr. 9, men i Nr. 2 Latin, og i Nr. 14 Hebraisk.)

Mandag	18	Juli,	9 ¹ / ₂ —12 ¹ / ₂ Latin, 4—5 ¹ / ₂ Naturlære.
Tirsdag	19	—,	1—2 ¹ / ₂ Hebraisk, 4—5 ¹ / ₂ Arithmetik, 5 ¹ / ₂ —7 Græsk, 7—8 ¹ / ₂ Geometri.
Onsdag	20	—,	8—9 ¹ / ₂ Religion, 9 ¹ / ₂ —11 Historie.

Overgangsklassen B—M.

(i Værelset Nr. 16.)

Mandag	18	Juli,	8—10 Historie, 10—12 Geometri.
Tirsdag	19	—,	8—10 Græsk, 10—12 Arithmetik.
Onsdag	20	—,	10—12 Latin.
Torsdag	21	—,	10—12 Religion.

Overgangsklasse S—W.

(i Værelset Nr. 16.)

Mandag	18	Juli,	4—6 Latin, 6—8 Græsk.
Tirsdag	19	—,	12 ¹ / ₂ —2 ¹ / ₂ Historie.
Onsdag	20	—,	12—2 Arithmetik, 4—6 Geometri.
Torsdag	21	—,	12—2 Religion.

3die studerende Klasse A—J. H.

(i Værelset Nr. 2.)

Mandag	18	Juli,	12 ¹ / ₂ —2 ¹ / ₂ Historie, 4—6 Tydsk, 6—8 Fransk.
Tirsdag	19	—,	12 ¹ / ₂ —2 ¹ / ₂ Geometri, 5 ¹ / ₂ —7 ¹ / ₂ Geographi.
Onsdag	20	—,	11—1 Græsk, 5 ¹ / ₂ —7 ¹ / ₂ Latin.
Torsdag	21	—,	8—10 Religion, 10—12 Arithmetik, 12—2 Naturhistorie.

3die studerende Klasse J—T.

(i Værelset Nr. 14.)

Mandag	18	Juli,	9 ¹ / ₂ —11 ¹ / ₂ Fransk, 11 ¹ / ₂ —1 ¹ / ₂ Religion, 5 ¹ / ₂ —7 ¹ / ₂ Naturhistorie.
Tirsdag	19	—,	8—10 Arithmetik, 4—6 Tydsk, 6—8 Latin.
Onsdag	20	—,	11—1 Geometri, 4—6 Græsk, 6—8 Historie.
Torsdag	21	—,	8—10 Geographi.

4de studerende Klasse B—Ma.

(i Værelset Nr. 9.)

Mandag	18	Juli,	8—9 ¹ / ₂ Tydsk, 9 ¹ / ₂ —11 Geometri, 5 ¹ / ₂ —7 Historie.
Tirsdag	19	—,	11—12 ¹ / ₂ Geographi, 12 ¹ / ₂ —2 Fransk.
Onsdag	20	—,	11—12 ¹ / ₂ Græsk, 12 ¹ / ₂ —2 Naturhistorie.
Torsdag	21	—,	9 ¹ / ₂ —11 Religion, 11—12 ¹ / ₂ Latin.

4de studerende Classe Mū—W.

(i Værelset Nr. 9.)

Mandag	18	Juli,	11—12 ¹ / ₂	Historie,	12 ¹ / ₂ —2	Græsk,	7—8 ¹ / ₂	Geographi.
Tirsdag	19	—,	8—9 ¹ / ₂	Latin,	9 ¹ / ₂ —11	Fransk.		
Onsdag	20	—,	4—5 ¹ / ₂	Naturhistorie,	5 ¹ / ₂ —7	Tydsk,	7—8 ¹ / ₂	Religion.
Torsdag	21	—,	8—9 ¹ / ₂	Geometri.				

5te studerende Classe.

(i Værelset Nr. 6.)

Mandag	18	Juli,	8—9 ¹ / ₂	Latin,	9 ¹ / ₂ —11	Naturhistorie.
Tirsdag	19	—,	8—9 ¹ / ₂	Tydsk,	9 ¹ / ₂ —11	Historie.
Onsdag	20	—,	11—12 ¹ / ₂	Fransk,	12 ¹ / ₂ —2	Geographi.
Torsdag	21	—,	8—9 ¹ / ₂	Engelsk,	12 ¹ / ₂ —2	Religion.

Iste Realclassse.

(i Værelset Nr. 17.)

Mandag	18	Juli,	12 ¹ / ₂ —2 ¹ / ₂	Naturhistorie,	6—8	Tydsk.		
Tirsdag	19	—,	8—10	Engelsk,	10—12	Mathematik,	12—2	Historie.
Onsdag	20	—,	9 ¹ / ₂ —11 ¹ / ₂	Religion,	5 ¹ / ₂ —7 ¹ / ₂	Geographi.		
Torsdag	21	—,	9—11	Naturlære,	12 ¹ / ₂ —2 ¹ / ₂	Fransk.		

2den Realelasse.

(i Værelset Nr. 8.)

Mandag	18	Juli,	9 ¹ / ₂ —11 ¹ / ₂	Historie,	11 ¹ / ₂ —1 ¹ / ₂	Fransk.		
Tirsdag	19	—,	12 ¹ / ₂ —2 ¹ / ₂	Geometri,	6—8	Tydsk.		
Onsdag	20	—,	8—10	Engelsk.				
Torsdag	21	—,	8—10	Geographi,	10—12	Religion,	12—2	Naturhistorie.

Iste Fælledsclassse A.

(i Værelset Nr. 6, men i Nr. 16 Latin.)

Mandag	18	Juli,	11—12 ¹ / ₂	Naturhistorie,	12 ¹ / ₂ —2	Latin,	4—5 ¹ / ₂	Engelsk.
Tirsdag	19	—,	4—5 ¹ / ₂	Historie,	6 ¹ / ₂ —8	Tydsk.		
Onsdag	20	—,	5—6 ¹ / ₂	Religion.				
Torsdag	21	—,	9 ¹ / ₂ —11	Geographi,	11—12 ¹ / ₂	Fransk.		

2den Fælledsclassse B.

(i Værelset Nr. 16, men i Nr. 6 Engelsk.)

Mandag	18	Juli,	12 ¹ / ₂ —2	Latin,	4—5 ¹ / ₂	Engelsk.		
Tirsdag	19	—,	4—5 ¹ / ₂	Religion,	5 ¹ / ₂ —7	Historie,	7—8 ¹ / ₂	Geographi.
Onsdag	20	—,	8—9 ¹ / ₂	Naturhistorie,	6—7 ¹ / ₂	Tydsk.		
Torsdag	21	—,	8—9 ¹ / ₂	Fransk.				

2den Fælledsclassse A—Hä.

(i Værelset Nr. 14.)

Mandag	18	Juli,	8—9 ¹ / ₂	Historie,	4—5 ¹ / ₂	Religion.		
Tirsdag	19	—,	10—11 ¹ / ₂	Dansk,	11 ¹ / ₂ —1	Naturhistorie.		
Onsdag	20	—,	8—9 ¹ / ₂	Fransk,	9 ¹ / ₂ —11	Tydsk,	1—2 ¹ / ₂	Musiklære.
Torsdag	21	—,	11—12 ¹ / ₂	Geographi,	12 ¹ / ₂ —2	Engelsk.		

2den Fælledsclassse J—W.

(i Værelset Nr. 17.)

Mandag	18	Juli,	8—9 ¹ / ₂	Fransk,	9 ¹ / ₂ —11	Dansk,	4—5 ¹ / ₂	Historie.
Tirsdag	19	—,	4—5 ¹ / ₂	Naturhistorie,	5 ¹ / ₂ —7	Religion.		

Onsdag 20 Juli, 8—9¹/₂ Musiklære, 11¹/₂—1 Engelsk, 4—5¹/₂ Geographi.
Torsdag 21 —, 11—12¹/₂ Tydsk.

Iste Underklasse A.
(i Værelset Nr. 6.)

Mandag 18 Juli, 12¹/₂—2 Geographi, 5¹/₂—7 Musiklære.
Tirsdag 19 —, 11¹/₂—1 Dansk, 1—2¹/₂ Religion.
Onsdag 20 —, 8—9¹/₂ Tydsk, 9¹/₂—11 Fransk, 6¹/₂—8 Naturhistorie.

Iste Underklasse B.
(i Værelset Nr. 8, men i Nr. 17 Geographi.)

Mandag 18 Juli, 8—9¹/₂ Dansk, 11—12¹/₂ Geographi.
Tirsdag 19 —, 8—9¹/₂ Naturhistorie, 9¹/₂—11 Tydsk, 11—12¹/₂ Fransk.
Onsdag 20 —, 4—5¹/₂ Religion, 6¹/₂—8 Musiklære.

2den Underklasse.
(i Værelset Nr. 8.)

Mandag 18 Juli, 4—6 Religion, 6—8 Tydsk.
Tirsdag 19 —, 4—6 Dansk.
Onsdag 20 —, 10—12 Geographi, 12—2 Naturhistorie.

3die Underklasse.
(i Værelset Nr. 2.)

Tirsdag 19 Juli, 11—12¹/₂ Dansk.
Onsdag 20 —, 1—2¹/₂ Religion, 4—5¹/₂ Geographi.

Forberedelsesklassen.
(i Værelset Nr. 6.)

Tirsdag 19 Juli, 5¹/₂—6¹/₂ Dansk.
Onsdag 20 —, 4—5 Regning.

Skoleundervisningen ophører for Afgangsklassen og Overgangsklassen Fredag Middag den 8de Juli, — for 3die, 4de og 5te studer. samt 1ste og 2den Realclassse Løverdags Middag den 9de Juli, — for 1ste og 2den Fælledsclassse samt 1ste, 2den og 3die Underklasse Onsdag Middag den 13de Juli, — for Forberedelsesklassen Løverdags Middag den 16de Juli.

Til at overvære den mundtlige Prøve indbydes Enhver, der har Interesse for Skolen.

Liste over Udfaldet vil være fremhængt fra 1ste August.

Nye Disciple prøves (Kl. 10) Fredag den 15de Juli og Fredag den 22de Juli. (Udenbyes tillige Mandag den 22de August Kl. 10).

Mandag den 22de August Kl. 8 begynder Underviisningen i det nye Skoleaar.

